

بررسی معایب و نواقص طرح خرید حمایتی زعفران در گفت وگو با کشاورزان و مسئولان

تثبیت قیمت در مقابل کاهش خرید زعفران

رئیس‌سازمان جهاد کشاورزی استان: ۳۰ درصد مطالبات تا ۱۰ روز آینده پرداخت می‌شود

رقابت منفی برخی تجار در ارزان خریدن و ارزان صادر کردن طلای سرخ اگر چه ورود دولت به خرید حمایتی زعفران برای جلوگیری از متضرر شدن خرده کشاورزان را توجیه می‌کند اما بدعهدی دولت در پرداخت مطالبات کشاورزان باعث شده است که زعفران کار چاره‌ای جز تن دادن به بازی رقابت منفی این دسته از تجار برای جلوگیری از ضرر بیشتر نداشته باشد. چرخه‌ای که دودش به چشم زعفران کاران و شاید تجار ایرانی می‌رود و سودش به جیب بازارهای مصرف خارجی. به گزارش خراسان رضوی، زعفران را معادل طلای سرخ نام‌گذاری می‌کنند دلیلش هم ارزش افزوده بالایی است که این محصول دارد، هر سال از اواخر شهریور تا آبان، بازار خریدوفروش این محصول چنان داغ می‌شود که افراد بسیاری تلاش می‌کنند چند کیلویا چند صد کیلو گل زعفران خریداری و پاک کنند و نگین آن را در بازار بفروشند و سودی کسب کنند. متولیان اصلی و رسمی این بازار جهاد کشاورزی، سازمان تعاون روستایی و شورای ملی زعفران هستند اما در حقیقت بازار سرخ این محصول را دلالان مدیریت می‌کنند. استان خراسان رضوی قطب اصلی تولید این محصول در کشور است اما عایدی کشاورزانی که بادست‌های پینه‌بسته این محصول پرمشقت را می‌کارند بسیار ناچیز است. وزارت جهاد کشاورزی و وزیر مجموعه آن یعنی سازمان تعاون روستایی با هدف حمایت از زعفران کاران خرده‌ر سال هم‌زمان با برداشت این محصول طرح خرید حمایتی زعفران را اجرایی می‌کنند اما خروجی این طرح حداقل از نگاه زعفران کاران مثبت نبوده و دلیل آن هم مشخص است. دولت در ابتدای اجرای طرح اعلام می‌کند که در صدی از مبلغ خرید حمایتی را هم‌زمان با خرید به کشاورز پرداخت می‌کند و باقی مانده را در نهایت تا دو ماه تسویه می‌کند اما این وعده دولت در سال‌های گذشته محقق نشده است. نمونه آن سال گذشته که دولت (سازمان تعاون روستایی) اقدام به خرید حدود ۷۰ تن زعفران از کشاورزان استان کرد و بنا بود در نهایت طی دو ماه مطالبات زعفران کاران تسویه شود اما این وعده محقق نشد. در شرایطی که زعفران کار هم‌زمان با فروش زعفران باید زمین خود را آماده کشت محصول دیگری کند و به پول نیاز دارد، وعده دو ماهه دولت ۱۰ ماه کش داده می‌شود! نهایتاً در شهر پور امسال مطالبات سال گذشته زعفران کاران به‌طور کامل تسویه می‌شود که قطعاً تأثیر لایزمر ندارد.

● شورای ملی زعفران و قیمتی که هیچ‌گاه عملی‌نشد

امسال یاداغ شدن مجدد بازار زعفران در شهر پور، شورای ملی زعفران که عمدتاً صادر کنندگان این محصول هستند تصمیم به نقش‌آفرینی جدی در این بازار گرفت و برای اولین بار قیمت پایه این محصول را ۱۶ میلیون تومان تا ۲۰ میلیون تومان تعیین کرد. این قیمت دوبرابر قیمت متوسط سال گذشته بود هر چند این شور ا اجرای طرح خرید زعفران به قیمت اعلام‌شده را منوط به حمایت‌های دولت و ارائه تسهیلات به صادر کنندگان دانست و دولت هم اواخر مهر معادل هزار میلیارد تومان اعتبار به بانک‌های عامل استان تزریق کرد تا در اختیار خریداران زعفران قرار گیرد. با شرایط ایجادشده و وعده خرید ۱۶ میلیون تومانی زعفران انتظار می‌رفت امسال شرایط برای زعفران کاران مناسب‌تر باشد، اما باز هم بازیگران اصلی البته

غیررسمی بازار را در دست گرفتند و شرایط به گونه‌ای پیش‌رفت که بنا بر اذعان برخی زعفران کاران محصول برداشت‌شده (زعفران) حتی کفاف هزینه کارگش را نمی‌داد. در چنین شرایطی دولت مجدداً اعلام کرد برای جلوگیری از متضرر شدن زعفران کاران خرید «حمایتی» و ۷۰ درصد باقی مانده را طی سه ماه به زعفران کاران پرداخت می‌کند. این طرح از نیمه دوم آبان شروع شد و تا آخر آذر به طول انجامید و بنا بر اذعان رئیس سازمان تعاون روستایی استان، خروجی این طرح حمایتی، خرید حدود ۱۳ تن زعفران از کشاورزان بود. این میزان خرید یک‌پنجم سال گذشته بوده است و این سؤال مطرح می‌شود که آیا دولت در اجرای طرح حمایتی خود موفق بوده است یا خیر؟

● چرا خرید حمایتی دولت یک پنجم سال گذشته بود؟

ایرج ناصری مقدم رئیس سازمان تعاون روستایی استان در گفت وگو با خراسان رضوی با بیان این که خرید حمایتی زعفران از کشاورزان استان به اتمام رسیده است، اظهار کرد: امسال در قالب طرح خرید حمایتی که با هدف حمایت از زعفران کاران کم‌ضاعت انجام شده بیش از ۱۲/۸ تن زعفران خریداری شده که حدود ۲ تن از این محصول با قیمت ۱۳ میلیون تومان باقی مانده با قیمت ۱۱ میلیون تومان خریداری شده است. وی بیان این که سال گذشته حدود ۶۹ تن زعفران از کشاورزان استان خریداری شده است در باره دلیل کاهش حجم خرید زعفران امسال نسبت به سال گذشته تصریح کرد: برداشت مازان این کاهش خرید کاملاً مثبت است زیرا هدف اصلی ما در این طرح، حمایت بوده است و اعتقاد داریم امسال با ورود به موقع و اجرای طرح خرید حمایتی موفق شدیم قیمت این محصول را در بازار تثبیت کنیم.

● در تثبیت قیمت‌ها موفق بودیم
رئیس سازمان تعاون روستایی استان افزود: ما به کشاورزان توصیه کردیم که زعفران خود را در بازار به فروش برسانند و در این امر موفق بودیم به ودلیل؛ ابتدا این که با ورود دولت و اجرای طرح حمایتی خرید زعفران، قیمت‌ها در بازار تثبیت شد و فرصت را از دلالان گرفتیم زیرا امروز و بر اثر اجرای همین طرح، قیمت هر کیلو زعفران روی ۱۲/۸ میلیون تومان تثبیت شده است (۲۰۰ هزار تومان کمتر از قیمت خرید حمایتی). از سویی دیگر امسال بیش از ۳۰۰ تن زعفران در استان تولیدشده که تنها ۱۲ تن آن خرید حمایتی شده و باقی مانده آن در بازار با قیمت ۱۲ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان به‌طور متوسط فروخته شده است.

● چرا محدودیت وزنی و کیفیتی ایجاد شده بود؟

ناصری مقدم در باره محدودیت‌های ایجادشده امسال در خرید حمایتی زعفران از کشاورزان گفت: امسال با این برآورد که میزان برداشت زعفران توسط خرده‌مالکان در هر هکتار معادل یک تن است و برای مالکان بزرگ با در نظر گرفتن این متوسط تولید ۱۰ کیلو را تعیین کردیم و این تصمیم سیاست‌گذار بوده است ولی سال گذشته سقفی برای خرید تعیین نشده بود و این که مطرح می‌شود سال گذشته دلالان واسطه خرید و فروش زعفران به سازمان تعاون روستایی بوده‌اند صحت ندارد؛ زیرا ما سال گذشته نیز محصول را تنها از خود کشاورز خریداری می‌کردیم و باید اصالت فرد توسط جهاد کشاورزی تأیید می‌شد و امسال

نیز این سیاست اجرایی شده است. وی ادامه داد: سال گذشته همچنین خرید زعفران در چهار کیفیت انجام می‌شد اما امسال این محصول را تنها در دو سطح پوشال مرغوب و نگین خریداری کردیم و این که مطرح می‌شود دلیل این موضوع به فروش نرسیدن زعفران‌های خریداری‌شده سال گذشته توسط سازمان تعاون روستایی بوده است درست نیست زیرا اما محصول زعفران خریداری‌شده سال گذشته را در بورس کالا عرضه کردیم و در حال فروش است. رئیس سازمان تعاون روستایی استان تأکید کرد: سال گذشته قیمت خریداری‌شده از سوی تعاون روستایی برای خرید حمایتی ۱۰/۵ میلیون تومان بوده اما قیمتی که در بازار دلالان از کشاورز خرید می‌کردند بسیار کمتر از این قیمت بوده است به همین دلیل زعفران کاران ترجیح دادند محصول خود را به سازمان تعاون روستایی بفروشند ولی امسال با ورود به موقع ما و اجرای طرح خرید حمایتی قیمت بازار همسان با قیمت خرید حمایتی تثبیت شد. این که شوری ملی زعفران قیمت ۲۰ میلیون تومان را برای این محصول تعیین کرده بود بنده نمی‌دانم بر چه اساس بوده است زیرا آن‌ها تنها یک وقفه در بازار ایجاد کرده بودند و در نهایت به رغم تسهیلات در نظر گرفته‌شده از اجرای طرح پیشنهادی خود عقب‌نشینی کردند.

● ارزش زعفران خریداری‌شده ۱۴۴ میلیارد و در انتظار تخصیص

ناصری مقدم با بیان این که ارزش زعفران خریداری‌شده امسال از کشاورزان استان حدود ۱۴۴ میلیارد تومان است، افزود: بناست هفته آینده سازمان برنامه و بودجه ۳۰ درصد این مبلغ را تخصیص دهد تا ما بتوانیم پول زعفران کاران را پرداخت کنیم. این که فرایند پرداخت‌ها هنوز شروع نشده به دلیل طولانی مدت بودن فرایند خرید این محصول و دریافت تأییدیه از آمیاشگاهی آن بوده است.

● چرا به دولت زعفران نفروختیم

این سخنان رئیس سازمان تعاون روستایی استان در حالی است که جهانشیری یکی از زعفران کاران تربت حیدریه با اشاره به این که بسیاری از کشاورزان امسال زعفران خود را به دولت تحویل ندادند به خراسان رضوی گفت: تأخیر دولت در تسویه مطالبات از یک سو و نحوه تعیین کیفیت محصول از سویی دیگر باعث ایجاد نا رضایتی عمومی بین زعفران کاران شد. این زعفران کار در باره قیمت زعفران در بازار گفت: قیمت بازار امروز با قیمت تعیین شده از سوی دولت یکی است با این تفاوت که بازار نقدی است و زعفران کار ترجیح می‌دهد که محصولش را در بازار عرضه کند. از سویی دیگر امسال تولید زعفران کمتر از

سال گذشته است و این موضوع روی تثبیت قیمت آن تأثیر گذاشته است. وی با این حال مدعی می‌شود: البته این که امروز زعفران به ۱۲ میلیون تومان رسیده در حالی است که ابتدای فصل برداشت هر کیلو نگین زعفران ۲۲ میلیون تومان خریداری می‌شد.

● قیمت‌ها کفاف هزینه‌ها را نمی‌دهد

وی ادامه داد: امسال زعفران کاران خرد متضرر شده‌اند زیرا قیمت‌ها کفاف هزینه‌هایشان را هم نمی‌دهد، بیشتر زعفران کاران امسال کشت انجام ندادند، آب‌داندنی هزینه‌های زیاد باعث شد کود به محصول خود ندهند و این موضوع باعث کاهش عیار و کیفیت زعفران‌ها شده بود؛ یعنی هزینه‌ها برای کشاورز سه برابر سال گذشته شده اما قیمت‌ها تغییری نکرده است. این زعفران کار در باره قیمت تعیین‌شده از سوی شورای ملی زعفران گفت: قیمت تعیین شده اگر چه خوب بود اما هیچ پشتوانه اجرایی نداشت. وقتی عرضه زعفران به گونه‌ای است که صادر کننده می‌تواند هر کیلو نگین زعفران را با قیمت ۱۲ میلیون تومان خریداری کند مجبور نیست با قیمت ۲۰ میلیون تعیین‌شده خرید کند. کشاورز به پول نقد نیاز دارد و می‌خواهد زمین خود را مجدداً کشت یا بدهی‌های خود را تسویه کند به همین دلیل مجبور است به قیمت بازار آن دهد. وی افزود: امسال زعفران به کیلویی ۹ میلیون تومان هم رسید، در حالی که قیمت تمام‌شده با توجه به هزینه‌ها برای کشاورز بیش از ۱۰ میلیون تومان بوده است. دولت هم بعد از فصل برداشت اقدام به خرید حمایتی کرد و در بازه زمانی که کشاورز به حمایت نیاز داشت، این حمایت وجود نداشت و زعفران کار محصول خود را با ضرر در بازار فروخت. امسال تعاونی‌های روستایی با کیفیت‌ترین نوع زعفران را از کشاورز خریداری و هزینه‌های آزمایش را از قیمت آن کسر می‌کنند، ۳۰ درصدی که بنا بود ابتدا بدهند هم نمی‌دهند و معلوم نیست چه زمانی می‌خواهند پول آن را تسویه کنند طبیعی است که زعفران کار رغبت نمی‌کند محصولش را به دولت بفروشد.

● تعاون روستایی بنگاه اقتصادی برای خودش راه‌انداخته

جهانشیری ادامه داد: در ست است سال گذشته دولت زعفران را یک میلیون گران‌تر از بازار از کشاورز خریداری کرد اما زمانی پولش را به زعفران کار داد که علا قیمت آن بیشتر از قیمت خریداری‌شده بود و پولی که دادند عملاً به درد کشاورز نمی‌خورد. امسال هم تعاون روستایی حمایتی نکرد و تنها یک بنگاه اقتصادی برای خودش راه انداخته است بهترین نوع زعفران را خریداری می‌کند، پولش را نقد نمی‌دهد و با

است. وی افزود: امسال حدود ۳۱۰ تن زعفران از مزارع استان برداشت شد که به رغم افزایش سطح زیر کشت اما میزان برداشت ۲۰ درصد افت داشته که بیشتر ناشی از شرایط جوی بوده است. از این میزان تولید تنها ۸۵ تن مصرف داخلی است و باقی مانده صادر می‌شود. در چنین شرایطی کشورهای عمده مقصد صادرات این محصول یعنی چین و هندوستان تعرفه بالای ۲۵ درصد برای زعفران ایران بسته‌اند ولی برای کشوری مانند افغانستان تعرفه زعفران در این کشور ها صفر است. این شرایط باعث می‌شود که تجار رقابت منفی در خرید زعفران از کشاورزان داشته باشند و قیمت این محصول پایین می‌آید. معاون جهاد کشاورزی استان معتقد است اگر دولت با طرح خرید حمایتی به بازار زعفران ورود نمی‌کرد قیمت این محصول پایین‌تر از قیمت‌های کنونی سقوط می‌کرد و کشاورزان بیشتر متضرر می‌شدند.

● با کدام پشتوانه ۱۶ میلیون خریداری کنیم وقتی ربالی تسهیلات ندادند

غلامرضا میری نایب رئیس شورای ملی زعفران در این باره به خراسان رضوی گفت: درست است ما اعلام کردیم که قیمت زعفران ۱۶ تا ۲۰ میلیون تومان است و ما خریداری می‌کنیم اما بنا بود که هزار میلیارد تومان تسهیلات به ما بدهند. تا امروز ربالی از این تسهیلات به متقاضیان از جمله بنده پرداخت نشده است. چطور می‌توان انتظار داشت بدون پشتوانه و فراهم شدن شرایط ما زعفران را با این قیمت خریداری کنیم؟ وی ادامه داد: ما حاضر هستیم زعفران را ۲۰ میلیون تومان از کشاورز بخریم اما دولت و متولیان هم شرایط صادرات را برای ما فراهم کنند. چرا امروز ما ۱۷ تن زعفران به افغانستان صادر می‌کنیم؟ چرا ۵۰ تن زعفران که هنگ‌کنگ صادر می‌کنیم؟ دلایلش این است که زعفران ایران به کشوری مانند چین تعرفه دارد اما برای تاجر افغانستانی با هنگ‌کنگی این گونه نیست. چرا امروز یک تاجر ایرانی زعفران ایرانی را در اسپانیا به ۳۰۰ یورو می‌فروشد؟ خوب متولیان این مشکلات را حل کنند تا ما بتوانیم از زعفران کار حمایت کنیم و زعفران را خریداری و صادر کنیم. رئیس اتحادیه صادر کنندگان استان درباره میزان صادرات زعفران امسال گفت: امسال در آبان بیش از ۴۹ تن زعفران از کشاورز خریداری و صادر کردیم که نسبت به سال گذشته ۲۰ درصد رشد داشته است. شایان ذکر است قیمت زعفران فروخته‌شده به صادر کنندگان بین ۹ تا ۱۵ میلیون تومان اعلام شد. نکته قابل تأمل این که چرا به طرح خرید حمایتی زعفران از سوی دولت وارد کرد این است که چر ادولت به رغم وعده‌ها و علم به این که کشاورز در فصل برداشت محصول نیاز به نقدینگی دارد باز هم طرح‌های حمایتی خود را بعد از اتمام فصل خرید محصول زعفران آغاز و پرداخت مطالبات را با تأخیر چند ماهه عملی می‌کند؟ قطعاً کشاورز زعفران کار متضرر این فرایند هستند اما چه کسی از آشفته بازار زعفران سود می‌برد؟

سود هم به صادر کننده می‌فروشد. این وسط تنها کسی که متضرر می‌شود زعفران کار است. غفاری زعفران کار زاوه ای نیز در این باره به خراسان رضوی گفت: امسال به دلیل بدقولی‌های سال‌های گذشته دولت زعفرانی به تعاون روستایی نفروختیم. دولت سقف ۱۰ کیلو را تعیین کرده است و این میزان برای بنده که ۱۵۰ تن برداشت داشته‌ام، در دی را دو انمی‌کند. به همین دلیل مجبور هستم در بازار با قیمت ۱۰ میلیون و ۹ میلیون بفروشم و نقدینگی بگیرم تا هزینه‌هایی را که کرده‌ام جبران شود.

● بنده نظری درباره موفق بودن طرح نمی‌دهم!
رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان نیز درباره موفق بودن یا موفق نبودن طرح خرید حمایتی زعفران در استان به خراسان رضوی گفت: بنده در این باره نظری ندارم. آن چه در اجرای این طرح بر عهده جهاد کشاورزی بود انجام‌شده است؛ اما در کل اگر دولت به موضوع ورود نمی‌کرد و طرح حمایتی انجام نمی‌داد، قیمت‌ها در بازار متفاوت‌تر از الان بود و ورود دولت برای ثبات بازار و حمایت از خرده‌مالکی بود.

● فروشنده‌های زعفران به دولت دوبرابر سال گذشته

محمدرضا اورانی افزود: دولت توان و اعتبار کافی برای خرید همه محصول تولیدی کشاورزان یا زعفران کاران را ندارد به همین دلیل برای حمایت از خرده‌مالکان امسال سقفی را برای خرید طرح حمایتی اعلام کرد. سال گذشته ۲۴۰۰ زعفران کار، آن حجم از زعفران (حدود ۶۹ تن) و امسال هم بیش از ۵۱۰۰ زعفران کار محصول خود را به تعاون روستایی فروختند.

● می‌توانند زعفران را پس بگیرند و گران‌تر بفروشند

وی ادامه داد: علاوه بر این، دولت در این طرح اعلام کرده است و طبق قرارداد؛ در طول این مدت سه ماه آینده اگر قیمت زعفران در بازار بالاتر از قیمت خریداری‌شده توسط تعاون روستایی یعنی ۱۳ میلیون تومان شود و مثلاً به ۱۶ میلیون تومان برسد کشاورز می‌تواند به تعاون روستایی مراجعه و زعفران خود را مطالبه کند و با پرداخت هزینه نگهداری زعفران خود ا در بازار بفروشد.

● تا ۱۰ روز دیگر ۳۰ درصد پرداخت می‌شود
رئیس سازمان جهاد کشاورزی در باره پرداخت مطالبات زعفران کاران نیز گفت: بنده متولی جهاد کشاورزی استان از ابتدای اجرای طرح خرید حمایتی تا کنون بیش از ۱۰ بار با تهران مکاتبه کردم و خواستار آن شدم که ۳۰ درصد مبلغ زعفران خریداری‌شده به زعفران کاران پرداخت شود. امروز (سه‌شنبه حین مصاحبه) مجدداً تهران پیگیری کردم و اعلام کردند تا ۱۰ روز آینده ۳۰ درصد مطالبه‌ها تأمین اعتبار خواهد شد و به نیستند و گاهی صادر کننده خواستار متضرر شدن تولید کننده است و برعکس. مثلاً در حوزه زعفران شورای ملی بنا بود زعفران را با قیمت ۱۶ تا ۲۰ میلیون تومان خریداری کند، خوب پاسخ دهد چه کار کرد؟ سید هاشم نقیبی مدیر امور باغبانی سازمان جهاد کشاورزی استان نیز با تأیید تلویحی سخنان رئیس اتحادیه صادر کنندگان استان به خراسان رضوی گفت: دلیل اصلی کاهش قیمت زعفران در بازار رقابت منفی بین تجار این محصول